

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/183/2017
Identifikačné číslo spisu:	7710216580
Dátum vydania rozhodnutia:	19.10.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:7710216580.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu K. K., bývajúceho v U., zastúpeného JUDr. Radoslavom Sotákom, advokátom, so sídlom v Michalovciach, Námestie slobody č. 6, proti žalovanej B. Q., bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. Jolanou Fuchsovou, advokátkou, so sídlom v Košiciach, Štúrova č. 20, o určenie neplatnosti právneho vzťahu a iné, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 12 C 168/2010, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 28. februára 2017 sp. zn. 1 Co 195/2016, takto

rozhodol:

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 28. februára 2017 sp. zn. 1 Co 195/2016 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) uznesením z 22. decembra 2015 č. k. 12 C 168/2010-363 v spojení s opravným uznesením z 20. januára 2016 č. k. 12 C 168/2010-372 konanie vo veci návrhu žalobcu na určenie trvania nájomného vzťahu a vzájomnej žalobe žalovanej na určenie skončenia nájomného vzťahu zastavil, vzájomnú žalobu vylúčil na samostatné konanie a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej trovy konania v sume 760,85 eura a trovy štátu v sume 1 231 eur, všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia. Po právnej stránke aplikoval § 96 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení účinnom do 30. júna 2016 (ďalej len „O.s.p.“). Po vecnej stránke uviedol, že žalobca vzal späť návrh v celom rozsahu a žiadal konanie zastaviť. Podľa súdu prvej inštancie dôvody nesúhlasu Občiansky súdny poriadok nekonkretizuje, z čoho vyplýva, že môžu byť tak právne, ako i mimoprávne. Žalovanou tvrdená protirečivosť späťvzatia nemôže byť vážnym dôvodom nezastavenia konania, preto konanie zastavil. V súvislosti s vylúčením vzájomnej žaloby n a samostatné konanie konštatoval, že žalovaná žiadala vyslovenie skončenia nájomného vzťahu k 16. augustu 2011, teda ku dňu neskoršiemu, ako mali nastať účinky odstúpenia od zmluvy, predmetom zisťovania súdu bude nevyhnutne i tá skutočnosť, či v období pred 16. augustom 2011 nedošlo k skončeniu nájomného vzťahu následkom odstúpenia od zmluvy z 20. októbra 2010. Žalovaná nevyjadrila žiaden iný dôvod, prečo má záujem na vyslovení trvania nájomného vzťahu od 17. augusta 2011 do 31. decembra 2014. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 veta prvá O.s.p. a o trovách štátu podľa § 148 ods. 1 O.s.p.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu a žalovanej uznesením z 28. februára 2017 sp. zn. 1 Co 195/2016 potvrdil uznesenie vo výroku o zastavení konania; vo výroku o trovách konania uznesenie zmenil tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania a žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania v celom rozsahu. Odvolací súd poukázal na skutkové zistenia a právne normy, ktoré použil súd prvej inštancie v súvislosti so zastavením konania a v celom rozsahu sa s nimi stotožnil. Akcentoval, že zákon ponecháva posúdenie toho, „čo sú vážne dôvody“ v zmysle citovaného § 96 ods. 1 a 2 O.s.p. na úvahe súdu. Vážne dôvody, ktoré opodstatňujú nesúhlas so späťvzatím návrhu, spravidla spočívajú v tom, že žalovaný alebo iný účastník konania má právny alebo iný (morálny, procesne, ekonomicky a pod.) záujem na tom, aby bolo o návrhu meritórne rozhodnuté. Uviedol, že v prejednávanej veci žalovaná vyslovila nesúhlas so späťvzatím návrhu a uviedla z akých dôvodov. Predmetom konania bol návrh žalobcu na určenie, že odstúpenie žalovanej zo dňa 20. októbra 2010 od zmluvy je neplatné, preto podľa odvolacieho súdu je zrejmé, že ani pokračovaním v konaní o žalobcom uplatnenom nároku by nebolo možné dospieť k meritórnemu rozhodnutiu o žalovanou uplatnenom nároku vzájomnou žalobou, ktorým sa domáha určenia skončenia nájomného vzťahu ku dňu 31. augusta 2010. Ako bezvýznamné označil námietky žalovanej, že súd prvej inštancie doposiaľ nerozhodol o pripustení, či nepripustení zmeny vzájomnej žaloby. Ďalej dôvodil, že žalobca podaným žalobným návrhom na súde prvej inštancie v roku 2010 sa domáhal učenia, že nájomný vzťah medzi ním a žalovanou trvá vychádzajúc z toho, že doba nájmu bola dohodnutá do 31. decembra 2014; zanikli preto dôvody, pre ktoré uplatnil svoj nárok na súde, preto správne postupoval a žalobu vzal späť. Za takejto situácie mal za to, že nemožno súhlasiť s názorom súdu prvej inštancie, že žalovaná zaviniла zastavenie konania, ak došlo k uplynutiu doby dohodnutého nájmu, preto uzavrel, že v danom prípade žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania a štátu sa náhrada trov konania nepriznáva. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 256 ods. 1 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z.z. účinného od 1. júla 2016, ďalej len „CSP“).

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“). Žiadala rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania dôvodila s poukazom na § 420 písm. f/ CSP, keď bolo porušené jej právo na spravodlivý proces. Namietala, že odvolací súd sa nezaoberal jej odvolacími námietkami, keď namietala nesprávne konštatovanie, podľa ktorého sa domáhala skončenia nájomného vzťahu k 24. augustu 2010 (tento dátum nesprávne uvádza okresný súd ako dátum uzavretia zmluvy o nájme), ďalej ku dňu 29. septembra 2010 alebo 16. augusta 2011, pretože v skutočnosti alternatívne žiadala toto určenie k 31. augustu 2010. Tiež poukázala na skutočnosť, že doteraz nebolo rozhodnuté o pripustení definitívneho znenia petitu jej žaloby a nedá sa vedieť, aké znenie uzná súd ako predmet konania. Podľa jej názoru krajský súd nespomenul existenciu jej ďalšieho vyjadrenia zo 4. marca 2016, ktorým reagovala na odvolanie žalobcu. V rámci nahliadnutia do spisu prostredníctvom právneho zástupcu zistila, že žalobca podal odvolanie, ktoré jej nebolo nikdy doručené. Tvrdenia odvolacieho súdu v bodoch 16. a 17. v súvislosti s bodmi 23., 24. a 25. dovolaním napadnutého uznesenia označila za protirečivé.

4. Žalobca sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu (žalovaná), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je prípustné a dôvodné, a preto rozhodnutie odvolacieho súdu v zmysle § 449 ods. 1 CSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

6. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (viď § 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

7. Dovolateľka namietala vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP, ktorá spočívala v tom, že jej nebolo doručené odvolanie žalobcu a odvolací súd sa nezaoberal jej odvolacími námietkami, t. j. namietala nepreskúmateľnosť jeho rozhodnutia.

8. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Citované ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené zo zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

10. V zmysle článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“) každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo a verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávisle a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhoduje o jeho občianskych právach a záväzkoch. V zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru jednou zo všeobecných záruk spravodlivého prejednávania veci pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Tento princíp je jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania a vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť jej protistrane. Koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť predložiť nielen všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa pred ním. Požiadavka, aby procesné strany v konaní mali možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa ku všetkým zhromaždeným dôkazom alebo k stanoviskám pripojeným v spise, sa aplikuje aj na odvolacie konanie.

11. Právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov je súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie. Pritom nie je podstatné, či podľa názoru odvolacieho súdu ide o podanie skutkovo a právne významné alebo bezvýznamné, pretože túto skutočnosť posudzuje výlučne druhá strana konania. Každá strana musí mať možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné na to, aby jej požiadavky uspeli, ale aj zoznámiť sa s každým dokladom a pripomienkami predloženými súdu na účely ovplyvnenia jeho rozhodnutia a vyjadriť sa k nim. Kontradiktórny spor znamená možnosť strany popierať (contra dicere) požiadavky a argumenty druhej strany a právo na to, aby vypočuli jej argumenty a návrhy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 31/2016, III. ÚS 32/2015, I. ÚS 276/2016, I. ÚS 230/03, IV. ÚS 186/09, II. ÚS 18/2013).

12. V súvislosti s doručovaním podaní, resp. vyjadrení protistrane poukazuje najvyšší súd aj na skutočnosť, že Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia (obdobne pozri aj rozsudok ESĽP vo veci Niderst-Huber proti Švajčiarsku č. 18990/91,

18.2.1997, § 27). V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru (rovnako tak v rozsudku vo veci Niderst-Huber proti Švajčiarsku, § 29).

13. Podľa § 373 ods. 3 CSP (predtým § 209a O.s.p.) odvolanie doručí súd prvej inštancie ostatným subjektom, a ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, vyzve ich, aby sa k odvolaniu vyjadrili, a určí na vyjadrenie lehotu nie kratšiu ako desať dní.

14. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že žalobca osobne podal proti uzneseniu okresného súdu odvolanie (na č. l. 375 spisu), ktoré však nebolo doručené žalovanej, resp. jej právnenému zástupcovi na vyjadrenie. Túto skutočnosť uviedla dovolateľka už vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalobcu (došlé na súd dňa 9. marca 2016, č. l. 382 a nasl. spisu). Dovolaťka sa o odvolaní žalobcu dozvedela od svojho právneho zástupcu, ktorý dňa 22. februára 2016 nahliadol do súdneho spisu na dožiadanom Okresnom súde Košice I (č. l. 378 spisu).

15. Najvyšší súd preto konštatuje, že opomenutím doručenia odvolania žalobcu žalovanej došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru a žalovaná dôvodne namietala existenciu vady zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v dôsledku čoho je jej dovolanie nielen procesne prípustné, ale aj dôvodné. Dovolací súd preto bez dovolacieho prieskumu ostatných námietok uplatnených v dovolaní rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.